

BESLUT

Datum

2016 -03- 14

Dnr

1763-15-40

Aktbilaga

25

**SKADESTÅNDSANSPRÅK MOT STATEN MED HÄNVISNING
TILL NATURVÅRDSVERKET'S BESLUT ATT ÅTERKALLA ETT
BESLUT OM TYPGODKÄNNANDE AV FÅNGSTREDSKAP****Justitiekanslerns beslut**

Justitiekanslern avslår Evald Hellgrens anspråk.

Ärendet*Bakgrund*

Evald Hellgren är näringsidkare och driver ett företag som enskild firma. Företagets verksamhet består huvudsakligen av konstruktion, tillverkning och försäljning av olika fångstredskap för djur.

På ansökan av Evald Hellgren beslutade Naturvårdsverket den 24 juli 2007 att tillsvidare godkänna en vildsvinsfälla med namnet Sinkabirum Kombi (L 112) för levandefångst av vildsvin, lodjur och grävling.

Mot bakgrund av vissa tester av fångstredskap, som utfördes av Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) på uppdrag av Naturvårdsverket, beslutade Naturvårdsverket den 21 februari 2013 att återkalla godkännandet av Sinkabirum kombi (112) i de delar som beslutet avsåg fångst av vildsvin. Som skäl för beslutet anförde Naturvårdsverket bl.a. följande.

”Som huvudregel får förvaltningsbeslut till förmån för enskild inte återkallas. Det finns dock undantag från denna regel. Återkallande av gynnande beslut anses bland annat vara möjligt av hänsyn till fara för människors liv eller hälsa, såsom brandfara, trafikfara eller andra tvingande säkerhetsskäl. Regeringsrätten har i RÅ 2004 ref. 78 konstaterat att tvingande säkerhetsskäl även bör kunna innefatta djurs liv eller hälsa.

[...] Naturvårdsverket anser, mot bakgrund av de uppgifter som framkommit i ärendet, att användandet av Sinkabirum kombi medför fara för att vildsvin utsätts för onödigt lidande av sådan grad att tvingande säkerhetsskäl för att återkalla beslutet föreligger.

Besluten om typgodkännande av *Sinkabirum kombi* ska därför återkallas i de delar de avser levandefångst av vildsvin. [...]”

Naturvårdsverket utfärdade ett pressmeddelande den 22 februari 2013, med bl.a. följande innehåll.

"Fångst av vildsvin inte längre tillåten i Sinkabirum kombi L 112

[...] Enligt jaktlagstiftningen ska jakt bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande. Statens veterinärmedicinska anstalt fick därför i uppdrag att utvärdera skador och stress hos fångade vildsvin. [...] Testerna visade att Sinkabirum kombi orsakat fysiska skador på fångade vildsvin. Man kunde också se att nästan hälften av de fångade vildsvinen var stressade. Statens veterinärmedicinska anstalt konstaterade även att ventilationen i fångstredskapet är otillräckligt. [...]

– Eftersom vildsvin ofta uppträder i grupper eller flockar har flera vildsvin fångats samtidigt i Sinkabirum kombi. Mot bakgrund av att ventilationen är otillräcklig medför detta en fara för att djur utsätts för onödigt lidande. Därför återkallar vi beslutet säger [...] vilthandläggare på Naturvårdsverket"

Evald Hellgren yrkade vid Förvaltningsrätten i Stockholm att Naturvårdsverkets beslut den 21 februari 2013 skulle upphävas. Förvaltningsrätten beslutade i dom den 19 december 2013 att avslå överklagandet. Förvaltningsrätten delade Naturvårdsverkets uppfattning att användande av Sinkabirum kombi (L 112) medförde fara för att fångade vildsvin utsätts för onödigt lidande av sådan grad att tvingande säkerhetsskäl för att återkalla beslutet förelåg.

Förvaltningsrättens dom överklagades till Kammarrätten i Stockholm, som i dom den 17 december 2014 (mål nr 137-14) biföll överklagandet och upphävde förvaltningsrättens dom och Naturvårdsverkets beslut den 21 februari 2013, i den del som avsåg levandefångst av vildsvin. Kammarrätten ansåg att det inte var visat att vildsvin som fångas i det aktuella fångstredskapet skulle utsättas för onödigt lidande av sådan grad att tvingande säkerhetsskäl för en återkallelse av fångstredskapets typgodkännande kunde anses föreligga. Kammarrättens dom har vunnit laga kraft.

Anspråket m.m.

Evald Hellgren har begärt skadestånd av staten med 687 924 kr för ren förmögenhetsskada. Av beloppet avser 677 924 kr ersättning för förluster i hans verksamhet pga. minskad försäljning av Sinkabirum Kombi (L 112) och 10 000 kr ersättning för, som det får förstås, förlorad goodwill genom skada på hans patentskyddade varumärke "Sinkabirum".

Till stöd för sitt anspråk har han gjort gällande att Naturvårdsverkets beslut den 21 februari 2013, som upphävdes genom Kammarrättens dom, är felaktigt. Han har vidare åberopat att Naturvårdsverket i pressreleaser till landets tidningar har spridit det negativa budskapet att det – ur djurskyddssynpunkt – förelåg trängande säkerhetsskäl att återkalla typgodkännandet av vildsvinsfällan. Naturvårdsverkets beslut den 21 februari 2013 och verkets pressreleaser har orsakat honom skada. Han har åberopat visst skriftligt material till stöd för sitt anspråk.

Naturvårdsverket har yttrat sig över anspråket och avstyrkt att ersättning ska utgå.

Evald Hellgren har kommit in med synpunkter på Naturvårdsverkets yttrande och då bl.a. tydliggjort att hans skadeståndsanspråk inte avser något annat beslut från Naturvårdsverket än det som upphävdes av kammarrätten i domen den 17 december 2014 (mål nr 137-14).

Justitiekanslerns bedömning

Rättsliga utgångspunkter

Enligt 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen ska staten ersätta bl.a. ren förmögenhetsskada som vållas genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning i sådan verksamhet som staten svarar för. Naturvårdsverkets handläggning av och beslut inom ramen för frågan om återkallelse av typgodkännande för fångstredskap är sådan verksamhet.

Staten bär inte något strikt skadeståndsansvar för ofullkomligheter i den statliga verksamheten. Liksom övriga regler i skadeståndslagen innebär 3 kap. 2 § ett ansvar för styrkt vållande. Det är inte tillräckligt att en myndighet eller en domstol har gjort en bedömning av en rätts- eller bevisfråga som kan ifrågasättas eller kan kritiseras för sitt ställningstagande i en fråga där det har funnits utrymme för olika bedömningar. Endast rena förbiseendena av en bestämmelse eller uppenbart oriktiga bedömningar anses utgöra fel eller försummelse i den mening som avses i 3 kap. 2 § skadeståndslagen. Detta har på senare tid också uttryckts som att bedömningen av om en myndighet har varit oaktsam ska vara objektiv. Vid den bedömningen är det av stor vikt vad för slags regel, norm eller princip som har åsidosatts, vad dess normskydd omfattar och vilka risker felet eller försummelsen innebär. (Jfr bl.a. rättsfallen NJA 1994 s. 194 och 654, NJA 2003 s. 285, NJA 2007 s. 862 samt NJA 2013 s. 842 och 1210.)

För en rätt till ersättning krävs förutom att det har förekommit ett skadeståndsgrundande fel etc. att detta har orsakat skada för den enskilde. Det ankommer på den som begär ersättning att styrka skadan och dess omfattning.

Enligt 27 § jaktlagen (1987:259) ska jakt bl.a. bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande.

Av 30 § jaktlagen framgår att vid jakt får bara användas de vapen och jaktmedel i övrigt som regeringen föreskriver. Vidare anges att regeringen får föreskriva att jaktmedel ska vara typgodkänt.

Av 11 § jaktförordningen (1987:905) följer att fångstredskap ska vara av godkänd typ för att få användas samt att Naturvårdsverket, efter samråd med Statens jordbruksverk, prövar frågor om godkännande av fångstredskap. Av

9 b § samma förordning framgår även att Naturvårdsverket kan förena besluten om typgodkännande med villkor.

När det gäller de rättsliga förutsättningarna att med hänsyn till tvingande säkerhetsskäl återkalla ett förvaltningsbeslut som är till förmån för en enskild – s.k. gynnande förvaltningsbeslut – hänvisas till Naturvårdsverkets beslut den 21 februari 2013, som i dessa delar har citerats ovan.

Överväganden

Frågan i ärendet är om skadeståndsskyldighet för staten har uppkommit genom Naturvårdsverkets beslut den 21 februari 2013, i vilket Naturvårdsverket återkallade ett s.k. gynnande förvaltningsbeslut, eller genom verkets pressmeddelande med anledning av detta beslut.

Av utredningen i ärendet framgår att kammarrätten gjorde en annan bedömning än både förvaltningsrätten och Naturvårdsverket när det gäller frågan om Naturvårdsverkets beslut den 21 februari 2013 kunde återkallas med hänsyn till tvingande säkerhetsskäl. Som framgått av det tidigare anförda innebär dock inte den omständigheten att kammarrätten inte delade Naturvårdsverkets bedömning i denna fråga att ett skadeståndsgrundande fel har begåtts. Det har inte framkommit något i utredningen som ger stöd för slutsatsen att Naturvårdsverket helt har förbisett en bestämmelse eller har gjort en sådan uppenbar felbedömning att skadeståndsskyldighet uppkommit för staten. Tvärtom tyder det förhållandet att förvaltningsrätten delat Naturvårdsverkets bedömning på att ärendet har rört en förhållandevis komplicerad fråga och att Naturvårdsverkets bedömning har legat inom ramen för det område där olika bedömningar kan göras utan att någon av dem leder till skadeståndsskyldighet för staten.

Utredningen ger inte heller stöd för bedömningen att Naturvårdsverket vid sina kontakter med pressen med anledning av beslutet den 21 februari 2013 – eller vid handläggningen av ärendet i övrigt – har agerat på ett sådant sätt som medfört skadeståndsskyldighet för staten.

Evald Hellgrens anspråk ska därför avslås.

